

”Annatko siskonkin kumpparit sieltä hyllystä?”

Kasvattajan kokemuksia sisarusryhmästä sosiaalisten
taitojen kehittymisen tukena

Sanna Mäkinen

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2021

Sosionomin tutkinto-ohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomin tutkinto-ohjelma

MÄKINEN, SANNA:

”Annatko sisikonkin kumpparit sieltä hyllystä?”

Kasvattajan kokemuksia sisarusryhmästä sosiaalisten taitojen kehittymisen tukena

Opinnäytetyö 27 sivua, joista liitteitä 2 sivua
Marraskuu 2021

Opinnäytetyössä selvitetään, mitä mahdollisuuksia ja haasteita lapsen sosiaalisten taitojen kehitykselle sisarusryhmä tarjoaa kasvattajan näkökulmasta. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda esille kasvattajan kokemuksia varhaiskasvatuksen sisarusryhmistä ja hänen kokemuksiaan siitä, miten sisarusryhmä voi tukea lapsen sosiaalisten taitojen kehittymistä. Tavoitteena on lisätä tietoisuutta sisarusryhmien toiminnasta ja mahdollisuuksista.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa menetelmänä käytettiin kohdennettua haastelua, jossa oli lisäksi teemahaastattelun piirteitä. Työssä annettiin ääni varhaiskasvatuksen työntekijälle, jolla on vankka kokemus sisarusryhmässä työskentelystä.

Tutkimuksen perusteella varhaiskasvatuksen opettaja koki sisarusryhmässä toimimisen hyväksi lapsen sosiaalisten taitojen kehittymisen kannalta. Sisarusryhmän ansiosta eri ikäisillä lapsilla on mahdollisuus tulla tietoisiksi toisistaan jakamalla arkisia tilanteita keskenään. Täysin haasteetonta sisarusryhmässä työskentely ei kuitenkaan ole. Pedagogisen toiminnan suunnittelu arjessa on erityisen tärkeää, jotta jokainen lapsi saa ikätasolleen sopivaa ja laadukasta varhaiskasvatusta.

Asiasanat: sisarusryhmä, sosiaalisten taitojen kehitys, varhaiskasvatus

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

MÄKINEN, SANNA:

“Would You Also Give Your Sister’s Boots from the Shelf?”

Educator’s Experiences of how a Sibling Group in a Day Care Center Supports Social Skills

Bachelor's thesis 27 pages, appendices 2 pages
November 2021

This thesis researches the opportunities and challenges a sibling group in a day care center offers for the development of a child 's social skills from the educator's point of view. The purpose of the thesis is to highlight the educator's experiences of a sibling group at an early childhood day care center and her experiences of how this group can support the development of a child's social skills. The aim is to raise awareness of the opportunities of a sibling group at a day care center.

The thesis was carried out as a qualitative study where a targeted interview was used as a method. The thesis also had features of a thematic interview. The study provided an opportunity for an educator who had a long working experience in a sibling group at a day care center to express her views.

Based on the research, the educator felt that being in a day care center’s sibling group was good for the child's social skills development. The sibling group enables children of different ages to become aware of each other by sharing everyday situations with each other. However, working in a day care center’s sibling group also has its challenges. The planning of pedagogical activities in everyday life is particularly important, so that every child receives age-appropriate and high-quality early childhood education.

Key words: sibling group, development of social skills, day care center

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	VARHAISKASVATUKSEN SISARUSRYHMÄT	6
3	OPINNÄYTETYÖN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	7
	3.1 Sisarusuhde ja sosiaaliset taidot	7
	3.2 Sosiaalisten taitojen kehitys	8
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	12
	4.1 Tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymykset	12
	4.2 Tutkimusmenetelmä, aineiston kerääminen ja aineiston analyysi	12
5	TYÖNTEKIJÄN KOKEMUKSIA SISARUSRYHMISTÄ	15
	5.1 Sisarusryhmä lapsen sosiaalisten taitojen tukena.....	15
	5.2 Sisarusryhmän haasteet ja mahdollisuudet.....	16
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	18
7	POHDINTA	20
	7.1 Opinnäytetyön eettisyys	20
	7.2 Opinnäytetyön prosessi ja oman oppimisen tarkastelu	21
	LÄHTEET	23
	LIITTEET	26
	Liite 1. Yhteydenottokirje työntekijöille	26
	Liite 2. Haastattelurunko	27

1 JOHDANTO

Sisarusryhmiä on yhä useammassa päiväkodeissa ja on myös päiväkoteja, joissa on vain sisarusryhmiä. Vaikka sisarusryhmien määrä on yleistynyt, tutkittua tietoa aiheesta ei kuitenkaan juuri ole. Sisarusryhmällä tarkoitan opinnäytetyössäni ryhmää, jossa on sekä alle kolmevuotiaita että yli kolmivuotiaita lapsia, joista osa on mahdollisesti sisaruksia keskenään. Opinnäytetyössä tutkittiin kasvattajan näkökulmasta sisarusryhmän mahdollisuuksista lapsen sosiaalisten taitojen tukemisessa sekä eri ikäisistä lapsista koostuvan sisarusryhmän haasteita ja mahdollisuuksia lapsen kannalta.

Opinnäytetyön aiheen valintaan vaikutti kiinnostus sisarussuhteista ja mahdollisuus työpaikallani päästä suunnittelemaan erityisen sisaruuden viikonloppua. Tämän kautta näin sisarusten toimivan keskenään ja mielenkiinto heräsi tutustua varhaiskasvatuksen sisarusryhmiin.

2 VARHAISKASVATUKSEN SISARUSRYHMÄT

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustaa oma-aloitteisuuteen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ei ole sisarusryhmälle varsinaista määritelmää tai toimintatapaa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainitaan, kuinka lapsiryhmä voi muodostua erilaisin tavoin, kuten lapsen iän, sisarussuhteiden tai tuen tarpeen mukaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 18–27.) Tampereen kaupungin sivuilla kahdeksan päiväkotia mainitsee heillä olevan sisarusryhmä tai -ryhmiä (Alueesi päiväkodit n.d.). Sisarusryhmäksi luetaan usein ryhmä 1–5-vuotiaita lapsia, joista osa on mahdollisesti sisaruksia keskenään.

Varhaiskasvatuksen työntekijät huolehtivat, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua sekä vaikuttaa. Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lapsen näkemys itsestään kehittyy, itseluottamus kasvaa ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot kehittyvät. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 27.) Varhaiskasvatussuunnitelma on pedagoginen työkalu, johon kirjataan lapsen tavoitteet ja sen kautta rakennetaan henkilökohtainen oppimisenpolku sekä keinot siihen. Varhaiskasvatussuunnitelma tukee sitä, kuinka ryhmää ensin havainnoidaan tarkoin, tarkastetaan ikäkausien tarpeet, kehitystasot, lasten yksilölliset tarpeet ja sen jälkeen tehdään suunnitteluun linjauksia. (Sandberg 2021, 26–27.)

3 OPINNÄYTETYÖN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

3.1 Sisarussuhde ja sosiaaliset taidot

Sisarussuhde on elämän yksi pitkäaikaisimmista ja osalle läheisimmistä suhteista. Sisarussuhdekäsite sisältää valtavan määrän erilaisia muunnelmia, kuten esimerkiksi biologista sisaruutta ja uusioperheen yhteen tuomia sisaruuksia. Sisaruuteen kuuluu monia erilaisia tunteita ja jokaisen lapsen tunteet ovat yksilölliset. Sisarukset tunnistavat ja tiedostavat toistensa puhumattomia asenteita ja rakenteita jo varhain. (Kaulio & Svennevig 2008, 8.) Sisaruksilla on aina toistensa tukenaan. Sisaruksilla on joku, jonka kanssa voi leikkiä ja opetella olemaan eri mieltä. Harvat ihmissuhteet sisältävät yhtäaikaisesti niin paljon rakkautta, vihaa, kateutta ja yhteyttä, kuin sisarussuhteet. (Schömbeck 2008, 177–179.)

Sisarussuhteilla on yllättävän iso vaikutus koko elämään, kuten esimerkiksi itsetunnon rakentamiseen, lapsen minäkuvaan ja tunne-elämään. Sisarus muuttaa muotoaan eri kohdissa elämää. Osalle se muuttuu elämän tärkeimmäksi suhteeksi, ja osalla sisarussuhteet muuttuvat etäisiksi ajan myötä. (Kaulio & Svennevig 2008, 8.)

Päiväkodin alkaessa lapset voivat tuntea aluksi turvattomuuden tunnetta (Sinkkonen 2018.) Sisaruksen läsnäolo voi rauhoittaa ja tasapainottaa kaipuun tunnetta, jota lapsi kokee vanhempia kohtaan. Kyrönlampi-Kylmänen toteaa kirjassaan, kuinka sisarusten olisi hyvä olla samassa päiväkotiryhmässä aina, kun on mahdollista (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 70).

Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan kykyä havainnoida tilanteita, kykyä ymmärtää muiden tunteita, kykyä ratkaista ongelmia ja neuvotella. Lapsi oppii sosiaalisia taitoja kokemuksen ja kasvatuksen kautta. (Keltikangas-Järvinen 2012, 51–52). Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan myös lapsen käyttäytymistä, joka konkreettisesti tilanteessa vie positiivisiin lopputuloksiin, kuten esimerkiksi leikkiin tai peliin pääsemiseen. Sosiaalisia taitoja lapset voivat oppia vanhemmilta, sisaruksilta sekä vuorovaikutuksessa toisten lapsien kanssa. (Joronen & Koski

2010, 35.) Lapsen sosiaalisten taitojen oppimisen näkökulmasta, sisaruksilla on suuri merkitys (Keltikangas-Järvisen 2012, 63).

Sosiaalisia taitoja harjoitellaan koko päiväkotipäivän ajan. Tällaisia tilanteita voi olla esimerkiksi ruokailu ja retket. (Juurikainen 2018, 27–28.) Sosiaaliset taidot tai erityisesti niiden puute, näkyy vuorovaikutustilanteissa, joissa lapsi on vertaistensa kanssa (Neitola 2013, 101). Joronen ja Koski kertovat, että jos lapsella on puutteita sosiaalisissa taidoissa, torjutaan lapsi herkemmin kaveripiirissä (Joronen & Koski 2010, 35).

On hyvä huomata ero sosiaalisten taitojen ja sosiaalisuuden välillä. Sosiaalisuus on synnynnäinen temperamenttipiirre, joka selittää, kuinka tärkeää ihmiselle on toisten seura. Sosiaalisuus on halua olla muiden ihmisten seurassa, kun taas sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan kykyä tulla toimeen muiden kanssa. (Keltikangas-Järvisen 2012, 49.)

3.2 Sosiaalisten taitojen kehitys

Sosiaalisten taitojen kehittymisen lähtökohtana ovat lapsen varhaiset vuorovaikutus- ja tunnekokemukset. Sosiaalisten taitojen oppiminen on pitkä prosessi, joka alkaa lapsen varhaisimmista kokemuksista. Normaalisti kehittyvä lapsi muodostaa ensimmäisen elinvuoden aikana vahvan kiintymyssuhteen hoitajiinsa, jonka perusteella tekee ratkaisuja erilaisissa tilanteissa, kuten esimerkiksi kenen puoleen kääntyä uhkaavassa tilanteessa. ”Sisäiset mallit kiintymyksen kohteesta, itsestä ja ympäristöstä luovat kiintymystyylin, joka voi olla turvallinen, välttelevä tai ahdistunut.” Kiintymysmallit ilmenevät erilaisina tapoina käyttäytyä. On hyvä tiedostaa, että sisaruksilla keskenään voi olla turvaton kiintymyssuhde. (Hari, Järvinen, Lehtonen, Lonka, Peräkylä, Pyysiäinen, Salenius, Sams & Ylikoski, 2015, 100–101.)

Sosiaaliset taidot ovat opittuja taitoja ja lapsi saa oppimiskokemuksia myös sellaisista tapahtumista, joita aikuinen ei välttämättä huomaa (Keltikangas-Järvisen 2012, 7). Lapsen sosiaalisten taitojen kehitykseen vaikuttavat muun muassa lap-

sen ja vanhemman välinen kiintymyssuhde, kasvuympäristö, lapsen temperamentti, lapsen valmiudet omaksua kielellisiä taitoja sekä kyky käsitellä tietoa (Dindar, Huttunen, Koivula 2020, 227).

Alle vuoden ikäisenä lapsi on aktiivinen yksilö, joka tunnistaa eleitä sekä pyrkii ilmaisemaan itseään erilaisin tavoin vanhemmilleen. Erilaisia ilmaisemisen tapoja ovat äänteet, ilmeet ja kokonaisvaltainen potkiminen. (Vauvan sosiaalinen kehitys 2021.) Sosiaalisista taidoista tärkein eli itsesääätelytaito saa perustan ensimmäisen ikävuoden hoivakokemuksilla (Juusola 2017, 37). Alle kolmen vuoden ikäiset lapset käsittelevät tarkoituksenmukaisesti tuttuja esineitä, kuten lusikkaa ja suuntaavat siihen sopivaa toimintaa, esimerkiksi syöttämällä nukkea lusikalla. Tässä iässä lapsi laajentaa leikkiään ulkopuolisiin, kuten sisaruksiin ja vanhempiin. Lapsi pyrkii osoittamaan lisääntyvää kiinnostusta kommunikoida ja jakaa kokemuksiaan muiden kanssa. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2014, 66.) Lapset alkavat nauttia muiden seurasta ja leikkiä rinnakkain esimerkiksi hiekkalaatikolla. Tässä iässä lapsi voi osoittaa muita kohtaan myötätuntoa, mutta lapsen saattaa myös olla vaikea ottaa toiset huomioon ja ymmärtää toisten ajatuksia sekä tunteita. (2–3-vuotiaan sosiaalinen kehitys 2017.)

Vertaisryhmissä erityisesti 3–5-vuotiaiden lasten sosiaaliset taidot kehittyvät erityisen nopeasti (Dindar, Huttunen, Koivula 2020, 238). Osa 3-vuotiaista on tottunut olemaan ja leikkimään lapsiporukassa, kun taas osa alkaa 3-vuotiaana harjoittelemaan sosiaalisia taitoja ryhmätoiminnan kautta. Tässä iässä lapset alkavat kaipaamaan yhä enemmän kavereita leikkeihin. Sosiaaliset taidot alkavat hioutua, eikä yhteisleikki välttämättä aina onnistu. Lapsi leikkii mielellään monenlaisia roolileikkejä, kuten kauppaleikkiä tai kotileikkiä. Mielikuvitus siivittää lasta kuvitteluleikkeihin ja lapsi alkaa olemaan rennompi lapsiporukassa. (3–4-vuotiaan sosiaalinen kehitys 2017.)

Vertaisryhmällä on ainutlaatuinen vaikutus lapsen sosiaalisten taitojen kehitykseen. Vertaisryhmässä lapsi harjoittelee ryhmässä toimimisen taitoja ja myös erilaisia eri rooleja hän saa tai voi ottaa eri ryhmien jäsenenä toimiessa. Lapsen taidot joutuvat päivittäin koetukselle päiväkodin arjen tilanteissa, jotka herättävät lapsessa monenlaisia tunteita ja edellyttävät kykyä ymmärtää ja säädellä näitä tunteita sekä miettiä ratkaisuja erilaisiin pulmatilanteisiin. Vertaisryhmässä lapset

ovat vuorovaikutuksessa keskenään, ja siten vertaisryhmä ja siinä tapahtuva vuorovaikutus muodostavat erityisen tärkeän ympäristön sosiaalisten taitojen kehittymiselle. (Dindar, Huttunen, Koivula 2020, 238–239.) Kasvattajan rooli on toimia tukijana eri-ikäisten yhteisissä leikeissä, jotta leikki on molemmille osallistujille mieleinen kokemus. Kasvattaja ei kuitenkaan saa liikaa ohjailla tai puuttua lasten leikkiin. (Parker & Stimpson 2002, 61.) Kasvattajalla on olennainen rooli ja vastuu lapsen sosiaalisten taitojen kehittämisessä sisarusryhmässä (Kuvio 1).

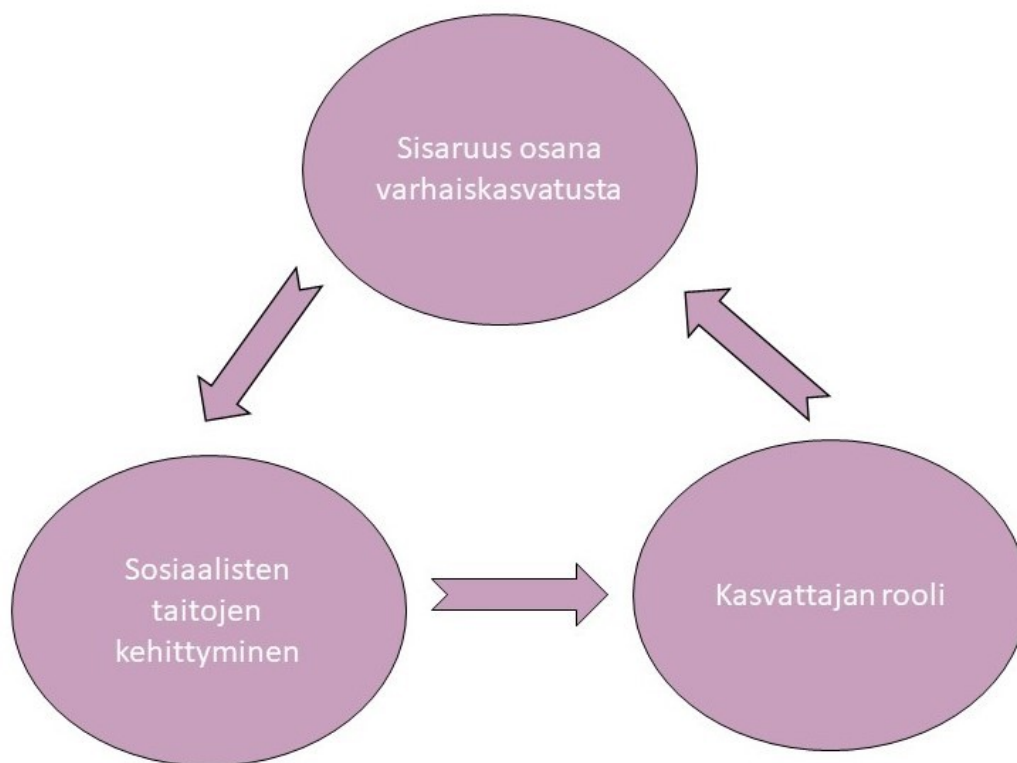
Lapsen lähestyessä neljää ikävuotta, on lapsen helpompi odottaa vuoroaan ja jakaa lelujaan. Lapsi kiinnostuu yksinkertaisista sääntöleikeistä ja joukkuepeleistä. Häviäminen on edelleen vaikeaa. (3–4-vuotiaan sosiaalinen kehitys 2017.) Kolmen ja viiden ikävuoden välillä lapsen mielikuvitus pääsee valloilleen, ja roolileikit ovat osa lapsen sosiaalisten taitojen kehittymistä (Juusola 2017, 40).

Lapsi alkaa vertaamaan itseään muihin ikätovereihin ja saattaa alkaa tuntemaan ensimmäisiä kertoja huonommuuden tunnetta. Lapsen moraaliset käsitykset sekä tunteet kehittyvät runsaasti. Lapsi alkaa pohtimaan hyvän ja pahan eroa sekä alkaa ottamaan kantaa oikeudenmukaisuuteen. Lapsen ymmärtäessä ja kokiessa epäoikeudenmukaisuutta, lapsi suuttuu tosissaan. Lapsen sosiaaliset taidot hioutuvat aikaisempaa tasaisemmaksi. Ystävyysuhteet alkavat olla verrattain kestäviä ja riittää ystävysten kesken ei tule enää niin helposti. Ystävien mieliteiden merkitys korostuu. (5–6-vuotiaan sosiaalinen kehitys 2018.)

Sosiaalisten taitojen sisäistäminen sekä niiden tarkoituksellinen harjoittelu perustuvat ensisijaisesti mallintamiseen. Taitoja voi harjoitella arjessa ja leikeissä, kunhan ilmapiiri on turvallinen ja lapsen tunteet sekä aikaisemmat kokemukset otetaan huomioon. Leikin kautta harjoitellessa kasvattajan tuki on tärkeä, mutta kasvattajan tulee vähitellen väistyä sivuun, jotta lapsen itsenäinen toiminta on pääasemassa. (Poikkeus, Aro & Adenius-Jokivuori 2014, 302–303.)

Lapsen sitoutuneisuus toimintaan riippuu monella tavoin kasvattajan tavasta toimia lapsen kanssa. Parhaimmillaan kasvattaja rikastuttaa toimintaa kannattelemalla lapsen mielikuvia, opastamalla uuden taidon omaksumisessa ja tuomalla uutta tietoa lapselle. (Kalliala 2008, 67–68.) Kasvattajan on kuultava ja nähtävä

lapsi aidosti, jotta hän löytää yksilölle sopivat keinot sosiaalisten taitojen kehittämisen tukemiseen, jotta lapsi saadaan sitoutuneeksi toimintaan. (Raina & Haapaniemi 2005, 103.)

KUVIO 1. Teoreettiset lähtökohdat

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää sisarusryhmän työntekijöiden näkemyksiä, kuinka ryhmä voi tukea lapsen sosiaalisten taitojen kehittymistä. Haastattelun avulla on tarkoitus kartoittaa miten päiväkodin työntekijät kokevat sisarusryhmien tukevan lasten sosiaalisten taitojen kehittymistä. Millaisia voimavaroja sisarusryhmä tarjoaa lapsen sosiaalisten taitojen kehittymiselle ja vastaa-vasti millaisia haasteita sisarusryhmissä ilmenee. Opinnäytetyön tarkoituksena on myös käsitellä haastatteluissa esille nousevia kehityskohtia.

Tavoitteena on lisätä tietoisuutta sisarusryhmien toiminnasta ja mahdollisuuksista. Mahdollisesti tulevaisuudessa näitä tietoja voitaisiin hyödyntää laajemmin ja sisarusryhmiä olisi tarjolla useammassa päiväkodissa.

Tutkimuskysymyksiksi muodostuivat:

- Mitkä tekijät tukevat sosiaalisten taitojen kehittymistä sisarusryhmissä?
- Mitkä tekijät ovat sisarusryhmien haasteet ja vahvuudet lapsen kannalta?
- Miten toimintaa voidaan kehittää?

4.2 Tutkimusmenetelmä, aineiston kerääminen ja aineiston analyysi

Hain tutkimuslupaa Tampereen kaupungilta maaliskuussa 2021 ja se minulle myönnettiin. Olin yhteydessä useaan työntekijään (Liite 1), niin yksityisten toimijoiden, kuin Tampereen kaupungin päiväkoteihin, joissa on sisarusryhmä tai -ryhmiä. Yksi varhaiskasvatuksen opettaja halusi osallistua opinnäytetyöhön ja sovimme hänen kanssaan haastatteluajan. Lähetin hänelle ennakoon haastattelukysymykset, jotta hänen olisi helpompi valmistautua haastatteluun. Kerroin hänelle ennen haastattelua, että äänitän haastattelun litterointia varten. Litteroinnin

jälkeen poistan haastattelun äänitiedoston. Haastattelu toteutettiin etäyhteyden välityksellä huhtikuussa 2021.

Opinnäytetyö oli tarkoitus toteuttaa laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena haastatellen päiväkodin työntekijöitä ja selvittäen heidän kokemuksiaan sisarusryhmistä. Laadullisella tutkimuksella voidaan tutkia erilaisia ilmiöitä ja pyrkiä saamaan vastauksia mahdollisiin ongelmiin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 75).

Vallitsevan Covid-19 pandemian vuoksi ohjeistukset päiväkodeissa tiukentuivat luoden lisää työtä sekä kiirettä päiväkodin työntekijöille. Covid-19 pandemian vuoksi myös ulkopuolisten vierailut päiväkodeissa kiellettiin. Olin kevään ja kesän 2021 aikana useaan kertaan yhteydessä päiväkodeihin, tarjoten mahdollisuutta osallistua tutkimukseen etäyhteyden kautta toteutettavana haastatteluna. Pandemiasta aiheutuneeseen kiireeseen vedoten, muut päiväkodit kuitenkin valitettavasti kieltäytyivät osallistumasta tutkimukseen.

Opinnäytetyön tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa useamman varhaiskasvatuksen kasvattajan kokemuksia sisarusryhmistä. Haastateltavien määrä jäi kuitenkin vajavaiseksi vallitsevan pandemian vuoksi. Opinnäytetyön ohjaajan kanssa päädyimme siirtyä käyttämään kohdennettua haastattelua. Kohdennetun haastattelun ominaispiirteenä on, että henkilö on kokenut tietyn tilanteen ja, että haastattelu suunnataan haastateltavan henkilön subjektiivisiin kokemuksiin tilanteista (Hirsjärvi & Hurme 2011, 47). Opinnäytetyö keskittyi haastattelun kautta kartoittamaan, miten päiväkodin kasvattaja kokee sisarusryhmän tukevan lasten sosiaalisten taitojen kehitystä.

Keräsin aineistoa haastattelemalla varhaiskasvatuksen opettajaa. Toteutin haastattelun tekemäni haastattelurungon pohjalta (Liite 2), jossa olin erotellut tutkittavaan ilmiöön liittyvät haastattelukysymykset teemoittain. Haastattelu on menetelmänä yksinkertainen, mutta mahdollistaa selvittää kasvattajan näkemyksiä ja kokemuksia sisarusryhmistä. Opinnäytetyössä olen myös hyödyntänyt teemahaastattelua, joka tarkoittaa puolistrukturoitua haastattelua, jossa edetään etukäteen valittujen teemojen mukaisesti. Haastattelussa kysytään tarkentavia kysymyksiä

teemaan liittyen. Haastattelu antaa mahdollisuuden toistaa kysymyksen, jos kysymys on esimerkiksi epäselvä tai etäyhteydessä on häiriötä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 75.)

Aineisto koostuu yhden Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen opettajan haastattelusta. Haastattelu toteutettiin etäyhteyden välityksellä ja nauhoitettiin keväällä 2021. Litteroin haastattelun nauhoituksen pian haastattelun jälkeen. Litteroinnilla tarkoitetaan äänitallennetta, joka puretaan kirjalliseen muotoon (Hirsjärvi & Hurme 2011, 140). Kuuntelin haastattelun useaan kertaan ajatuksella. Hidastin äänitallenteen tempoa ja kävin äänitettä läpi pienemmissä osissa, jotta sain sananmuodot sekä lauseet varmasti oikein.

Haastattelun litteroinnin jälkeen alkoi varsinainen aineiston käsittely. Lähdin käymään läpi haastateltavan vastauksia sekä etsimään haastateltavan kokemuk-
sista nousevia teemoja aihepiiriin liittyen. Ryhmittelin litteroitua haastattelua esiintyvien teemojen mukaisesti värikoodein. Esimerkiksi kohdat, jossa puhuttiin haasteista, muutin tekstin punaisen väriseksi ja auttamiseen liittyvät muutin violetin väriseksi. Avointen kysymysten analysointi on vaivalloisempaa, kuitenkin avoimet kysymykset tuottavat enemmän sekä laajempaa tietoa.

5 TYÖNTEKIJÄN KOKEMUKSIA SISARUSRYHMISTÄ

5.1 Sisarusryhmä lapsen sosiaalisten taitojen tukena

Sisarusryhmä tukee sosiaalisten taitojen kehittymistä arjen kautta niin, että lapset tulevat tietoisiksi eri ikäisistä lapsista jakamalla arkisia tilanteita toisten kanssa. Sen lisäksi isommat lapset ottavat kasvattajilta esimerkkiä, kuinka toimia pienempien lasten kanssa ja osoittaa pienemmille lapsille myötätuntoa esimerkiksi silitämällä tai auttamalla heitä. Haastateltavan mukaan ryhmän pienemmät lapset saattavat epätarkoituksenmukaisesti toisinaan häiritä isompien leikkejä. Näissä tilanteissa aikuisen on aluksi ohjattava tilannetta, jotta isommat lapset saavat kokemuksia, miten ongelmatilanteessa toimitaan. Ryhmän pienemmät saavat samasta tilanteesta leikkimallia isommilta lapsilta.

Arjen tärkeys näkyi selvästi kasvattajan vastauksissa. Kasvattaja mainitsee, kuinka arjessa eri ikäisistä lapsista koostuva ryhmä voi tukea lapsen sosiaalisten taitojen kehittymistä jakamalla yhteisiä kokemuksia arjessa.

– ohjataan isompia lapsia auttamaan pienempiä, esimerkiksi annatko siskonkin kumpparit sieltä hyllystä? Eräässä sisarusryhmässä ruokailutilanteissa isommat voitelivat ylpeänä pienemmille leivät. Ehkä ei ihan korona/flunssakautena suositeltavinta, mutta kuitenkin oli kiva ja toimiva juttu.

Haastateltavan kertoi kokevansa, kuinka palkitsevaa lapselle on, kun sisarukset ovat samassa ryhmässä. Sisarusukseen voi tukeutua, jos päivän aikana on mielihapaa tai ikävä perhettä. Haastateltava mainitsi, ettei sisaruksen ikä ole ratkaiseva tekijä, vaan hän on useamman kerran törmännyt siihen, että vanhempi sisarus tukeutuukin enemmän nuorempaan sisarusukseen päivän aikana. Haastattelussa nousi esille, että myös sisaruksettomat lapset hyötyvät sisarusryhmän laajasta ikäjakaumasta, nähdessään eri-ikäisten sisarusten toimintaa keskenään. Tätä kautta sisaruksettomat pystyvät havainnoimaan sisarusten keskinäistä vuorovaikutusta esimerkiksi riitatilanteissa. Tätä kautta sisarusryhmä hyödyttää myös sisaruksettomien lasten sosiaalisten taitojen kehittymistä.

5.2 Sisarusryhmän haasteet ja mahdollisuudet

Haasteltava kokee, että sisarusryhmä luo lapselle paljon mahdollisuuksia, mutta täysin haasteetonta se ei ole. Suurimpana haasteena kasvattaja koki eri ikäryhmäisten lasten epätasapainon. Jos ryhmässä on esimerkiksi vain muutama viskari-ikäinen lapsi ja loput ovat huomattavasti nuorempia, kaikille mielekkään ja kehittävän tekemisen suunnittelu on haastavaa. Vaarana on, että isommat lapset vain ”hengaillevat” keskenään ja jäävät vähemmälle huomiolle, koska pienemmät lapset tarvitsevat enemmän perushoitoa. Pienryhmätoiminnalla ja laadukkaalla suunnittelulla pystytään mahdollistamaan, jokaiselle iän mukaan sopivaa toimintaa.

--Viskareiden ryhmätoiminnan järjestäminen ontui, vaikka sitä piti olla koko päiväkodin yhteistyönä. Yritimme järjestää heille arjessa haasteellisempaa toimintaa muun muassa annoimme heidän tehdä pieniä auttamistehtäviä. Saivat esimerkiksi käydä itsenäisesti keittiössä hakemassa jotain. He olivat niin ylpeitä, kun saivat ilman aikuista toimia. Muiden nukkuessa he saivat tehdä omia, isojen tehtäviä ja niin edelleen.

Sisarusryhmän mahdollisuutena haastateltava näki perheen kanssa tehtävän yhteistyön. Haastateltava kertoi, kuinka vanhemmat ovat tykänneet, kun lasten asioita hoitaessa henkilökontaktien määrä on pienempi. Myös työntekijän kannalta tämä on helpompaa, esimerkiksi vasukeskusteluiden sopiminen ja niiden pitäminen. Lisäksi sisarusryhmässä tietyn ikävaiheen haasteet eivät pääse kasautumaan, esimerkiksi kaksivuotiaiden uhmaikä. Haastateltava mainitsee: ”kerran yhdessä pienten ryhmässä, kun oli paljon purijoita ja he riitelivät jatkuvasti tavaroista ja se oli todella kuormittavaa”.

Haastateltava koki, että sisarusryhmän laaja ikäjakauma on mukanaan tuomiensa haasteiden lisäksi rikkaus. Sisarusryhmissä on nähtävissä eri-ikäisten lasten parhaat puolet ja työpäivän ohjaustilanteet ovat monipuolisia. ”On hienoa, että samassa ryhmässä on suloisesti touhottavia 1-vuotiaita ja jutustelullaan hurmaavia 3-vuotiaita ja kehittyneillä taidoillaan häikäiseviä 4–5-vuotiaita.” Kasvattaja koki, että sisarusryhmässä työskentely edistää hänen työhyvinvointiaan sekä työn mielekkyyttä.

Haastateltava on työskennellyt pitkään sisarusryhmien parissa ja hänen oman kertomansa mukaan, nämä sisarusryhmät ovat olleet kooltaan pienempiä verrattu perinteisesti ikäryhmittäin jaettuihin ryhmiin. Pienempi ryhmä koko johtuu osittain siitä, että alle 3-vuotiaiden laskennallinen luku on 1,75, joka pienentää siten ryhmän lapsilukua.

Kehitettävänä näkökulmana haastateltava mainitsi sisarusryhmien suunnittelun tärkeyden. Koska sisarusryhmä koostuu eri-ikätasoisia lapsista, ryhmän dynamiikan toimivuus on keskiössä. Hän kokee, että sisarusryhmän kokoonpanoa suunniteltaessa on etukäteen tarkasti harkittava, kuka lapsista sopii parhaiten mihinkin ryhmään.

Kehitysideoista keskusteltaessa esille nousi, kesken kauden ryhmään tulevien uusien lasten ryhmään sopeutumisen haasteet. Sisarusryhmän kokoonpano on suunniteltu huolella ja kesken kauden mukaan tulevat lapset saattavat vaikuttaa ryhmän dynamiikkaan. Haastateltava kertoi, että usein lapset joudutaan sijoittamaan niihin ryhmiin missä on vielä tilaa, vaikka kyseinen lapsi sopisi paremmin toiseen ryhmään. Haastateltavan mielestä ryhmän kokoonpanojen suunnitteluun tulisi käyttää enemmän harkintaa myös kesken kauden.

Haastateltava koki, että hyvin suunniteltuna sisarusryhmät toimivat niin lapsille, kuin aikuisillekin. ”Itselläni on hyvät kokemukset sisarusryhmistä, niiden toiminnan suunnittelukin alkoi sujua hetken päästä jo luonnostaan. Oikeastaanhan nyky vasukin tukee sitä, että ryhmää ensin havainnoidaan tarkoin, katsastetaan ikäkausien tarpeet, kehitystasot, lasten yksilölliset tarpeet ja sen jälkeen vasta tehdään suunnitteluun linjauksia.”

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää sisarusryhmän työntekijöiden näkemyksiä, siitä kuinka ryhmä voi tukea lapsen sosiaalisten taitojen kehittymistä. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä tietoisuutta sisarusryhmien toiminnasta ja mahdollisuuksista. Edellä mainittujen lisäksi opinnäytetyön avulla haluttiin selvittää sisarusryhmissä esille tulleita haasteita sekä kartoittaa mahdollisia kehitysnäkökuolia tulevaisuuden työelämää varten.

Opinnäytetyön tulosten mukaan hyvin suunniteltuna sisarusryhmä tukee sekä sisarusparien että sisaruksettomien ryhmäläisten sosiaalisten taitojen kehittymistä. Sisarusryhmä koostuu eri-ikätasoisista lapsista ja arjen leikkien, ja toiminnan kautta lapset tulevat tietoisiksi toisistaan. Lapset tarvitsevat onnistumisen kokemuksia vertaistensa kanssa sosiaalisten taitojen kehittämisessä. Ryhmän keskinäistä vuorovaikutusta tulee hyödyntää tavoitteiden saavuttamiseksi. (Kauppila 2005, 90.) Sisarusryhmän laaja ikäjakauma mahdollistaa rikkaan ympäristön lapsen sosiaalisten taitojen kehitykselle. Ryhmän nuoremmat lapset oppivat mallintamaan vanhempien lasten toimintaa ja vastaavasti taas vanhemmat lapset saavat enemmän vastuuta sekä oppivat kasvattajilta kuinka pienempien lasten kanssa tulisi toimia. Lisäksi erityisesti vanhemmat lapset oppivat kasvattajilta oikeita toimintatapoja ristiriitatilanteiden hallintaan ja käsittelyyn.

Varhaiskasvatuksessa keskeisenä laatukriteerinä pidetään perheen ja päiväkodin välistä kasvatusyhteistyötä. Kasvatusyhteistyössä perheen kanssa on kyse kasvattajan ammatillisen näkemyksen ja vanhemman oman tuntemuksen toisiinsa tukevasta dialogista lapsen hyväksi. (Ahonen 2017, 243.) Sisarusryhmissä perheen kanssa tehtävä yhteistyö korostuu, sillä ryhmässä on usein samasta perheestä useampi lapsi. Vanhemmat kokevat helpommaksi yhteistyön päiväkodin kanssa, kun henkilökontaktien määrä on pienempi. Perheen kanssa tehtävään yhteistyöhön panostetaan koko ajan enemmän ja enemmän. Varhaiskasvatuksen sosionomin keskeisenä tehtävä on tukea lapsen ja perheen kasvua sekä tunnistaa perheen hyvinvointiin vaikuttavia riskitekijöitä. (Talentia n.d. & Varhaiskasvatuslaki 540/2018.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on mainittu, kuinka toimintakulttuuri vaikuttaa varhaiskasvatuksen laatuun ja kuinka onnistunut toimintakulttuuri luo edellytyksen henkilöstön hyvälle työolosuhteille (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 28). Opinnäytetyön tulosten perusteella kasvattaja kokee, että sisarusryhmässä työskentely on mielekästä ja päiväkodin arki monipuolista, eivätkä tietyn ikäryhmän haasteet pääse kasautumaan. Toimivan toimintakulttuurin avulla henkilöstön on helpompi toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta, joka luo myönteiset olosuhteet lapsen kehitykselle.

Toisaalta sisarusryhmien laaja ikäjakauma vaatii tarkempaa suunnittelua niin ryhmän kokoonpanoa mietittäessä, kuin arjen pedagogisen toiminnankin suunnittelussa. On tärkeää, että kaikilla lapsilla on kehittävää ja omaa ikätasoa vastaavaa toimintaa, mutta samalla on huolehdittava, että kaikki lapset tulevat huomioituiksi. Opinnäytetyön tulosten perusteella kasvattaja kokee kuitenkin, että eri ikäiset lapset ovat samalla rikkaus sisarusryhmässä.

Haastateltava mainitsi, kuinka pienemmät saattavat epätarkoituksen mukaisesti toisinaan häiritä isompien lasten leikkejä. Lapsen sosiaalisten taitojen kehityksessä alle kolmevuotiaat lapset alkavat nauttia muiden seurasta, mutta vastavuoroinen leikki ei vielä onnistu vaan lapset leikkivät rinnakkain. Pienemmät lapset ovat kiinnostuneita isompien lasten leikeistä ja pyrkivät mallintamaan isompien lasten leikin avulla esimerkkiä. Isompia lapsia saattaa häiritä pienempien mallintamisen yritykset, jos pienempi lapsi haluaa isompien lasten leikissä olevan lelun. (2–3-vuotiaan sosiaalinen kehitys 2017.)

7 POHDINTA

7.1 Opinnäytetyön eettisyys

Opinnäytetyö oli tarkoitus tehdä laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena, jonka tarkoitus oli kartoittaa työntekijöiden kokemuksia sisarusryhmissä. Covid-19 pandemian vuoksi, haastateltavien otanta rajoittui yhteen. Haastattelu toteutettiin etäyhteyden välityksellä ja siinä oli sekä kohdennetun että teemahaastattelun piirteitä. Opinnäytetyön tulokset pohjautuvat yhden työntekijän kokemukseen, minkä vuoksi saadut tulokset eivät ole täysin yleistettävissä. Haastateltava on kuitenkin työskennellyt vuosia sisarusryhmien parissa ja hänellä on vankka kokemus aiheesta, mikä lisää tulosten luotettavuutta. Haastattelussa saatiin vastaukset määriteltyihin tutkimuskysymyksiin. ”Laadullisessa tutkimuksessa ei ole tarkkoja sääntöjä mikä on riittävä aineistomäärä, joka tekee asiasta hankalan. Aineistoa kerätään se määrä, jolla tutkimusongelma ratkeaa.” (Kananen 2014, 159.)

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta läpinäkyvyys on erittäin tärkeää. Osallistujien tulee olla tietoisia mitä, miten ja miksi tutkitaan. (Eskola & Suoranta 2003, 56–57.) Kerroin haastateltavalle etukäteen tutkimuksestani, kun sovimme haastattelua. Keskustelimme myös, että haastateltavan henkilöllisyyttä ei paljasteta opinnäytetyössä.

Haasteltavan vapaaehtoinen osallistuminen on eettisen tutkimuksen perusta samoin, kuin luotettavuus sekä mahdollisuus vaikuttaa itsestä käytettäviin tietoihin (Eskola & Suoranta 2003, 56–57). Haastattelun tarkoituksena oli saada haastateltavan oma ääni ja kokemukset esiin.

Kirjallisuusteoria tukee tutkimuskysymyksiä (Kananen 2014, 155). Opinnäytetyössä käytin reilusti erilaisia luotettavia lähteitä, jotka tukevat tutkimuskysymyksiä.

7.2 Opinnäytetyön prosessi ja oman oppimisen tarkastelu

Opinnäytetyö oli kiinnostava projekti, mutta samaan aikaan myös pitkäkestoinen ja raskas. Opinnäytetyön tekeminen alkoi syksyllä 2020 opinnäytetyön aiheen valinnalla. Opinnäytetyön aihe valikoitui omasta työelämästä, kun pääsin suunnittelemaan erityisen sisaruuden viikonloppua Kehitysvammaisten tuki ry:lle. Lapset pitivät sekä omista sisaruksistaan, että muista leiriläisistä huolta ja yhteishenki muodostui lasten kesken viikonlopun aikana vahvaksi. Leirin jälkeen koin, että haluan tehdä opinnäytetyöni sisarussuhteiden ympärillä ja lopulta aihepiiri valikoitui varhaiskasvatuksen sisarusryhmiin. Tutkimussuunnitelma esiteltiin ja hyväksyttiin lokakuussa 2020.

Kun opinnäytetyön aihe oli valittu, alkoi teorian kartoitus. Sisarussuhteista ja niiden kehittymiseen vaikuttavista tekijöistä yleisesti löysin useita hyviä lähteitä, mutta sisarusryhmien toiminnasta tutkimustietoa oli saatavilla hyvin rajallisesti. Opinnäytetyö oli tarkoitus toteuttaa kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, jonka tarkoituksena oli kartoittaa työntekijöiden kokemuksia sisarusryhmistä, saadakseni lisää kokemustietoa aiheesta teorian tueksi.

Hain tutkimuslupaa Tampereen kaupungille työntekijöiden haastattelua varten. Tutkimuslupa myönnettiin maaliskuussa 2021. Tutkimusluvan myöntämisen jälkeen olin yhteydessä kaikkiin Tampereen kaupungin sekä yksityisen sektorin päiväkoteihin Tampereen alueella, joissa on yksi tai useampi sisarusryhmä. Tavoitteena oli saada mahdollisimman monta osanottajaa haastatteluun. Olin päiväkoteihin useaan kertaan yhteydessä maaliskuusta syyskuuhun 2021. Valitettavasti Covid-19 pandemian vuoksi, vain 1 varhaiskasvatuksen opettaja suostui haastatteluun. Kyseinen haastattelu toteutettiin huhtikuussa 2021. Haastattelu litteroitiin kirjalliseen muotoon keväällä 2021.

Syyskuussa 2021 päädyimme ohjaavan opettajan kanssa muuttamaan opinnäytetyön kohdennetuksi haastatteluksi, jossa olen syventynyt kyseisen varhaiskasvatuksen opettajan kokemuksiin sisarusryhmien toiminnasta. Syys-lokakuussa 2021 syvennyin haastattelun tuloksiin ja kokosin ne yhteen opinnäytetyöhön. Lokakuussa 2021 palautin opinnäytetyön ohjaavalle opettajalle arviointia varten. Viimeiset muokkaukset opinnäytetyöhöni tein marraskuussa 2021. Opinnäytetyö

valmistui ja hyväksyttiin marraskuussa 2021. Opinnäytetyön prosessin eteneminen ajallisesti on esitettyä alla näkyvässä taulukossa (taulukko 1).

TAULUKKO 1. Opinnäytetyön eteneminen

9/2020	Opinnäytetyön aiheen valinta Tutkimussuunnitelman teko ja esitys Tutkimussuunnitelman hyväksyminen
10/2020– 02/2021	Opinnäytetyön materiaalin kartoitus Opinnäytetyön teoriaosuuden kirjoittaminen Tampereen alueen päiväkotien kartoitus, joissa on sisarusryhmiä Ensimmäiset yhteydenotot päiväkoteihin haastattelua varten
03/2021	Tutkimusluvan hakeminen Tampereen kaupungilta Tutkimuslupa myönnettiin
04/2021– 08/2021	Haastattelun toteuttaminen ja litterointi Yhteydenotot päiväkoteihin jatkuivat tuloksetta
09/2021	Opinnäytetyö kohdentui keskittymään yhden varhaiskasvatuksen opettajan haastatteluun. Kyseisen haastattelun tulosten syvälinen tarkastelu
10/2021	Tulosten kirjoittaminen Opinnäytetyön palautus opettajalle arviointiin
11/2021	Opinnäytetyön viimeistely ja lopullinen palautus Opinnäytetyön hyväksyminen Opinnäytetyön esittäminen

Omaan ammatilliseen kasvuun opinnäytetyöllä on ollut suuri vaikutus. Prosessin kautta tuli harjoiteltua laajan kokonaisuuden hallintaa, vastuunottoa, pitkäjänteistä sekä itsenäistä työskentelyä.

LÄHTEET

Ahonen, L. 2017. Haastavat kasvatustilanteet. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Dindar, K. Huttunen, K. & Koivula, M. 2020. Sosiaaliset taidot, tunteet ja ryhmässä toiminen. Teoksessa: Niemitalo-Haapola, E. Haapola, S. & Ukkola, S. (toim.) Lapsen kielenkehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Hari, R., Järvinen, J., Lehtonen, J., Lonka, K., Peräkylä, A., Pyysiäinen, I., Salenius, S., Sams, M. & Ylikoski, P. Ihmisen mieli. Helsinki: Helsinki University Press.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Tallinna: Raamatutrükikoda.

Joronen, K. & Koski, A. 2010. Tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen koulu yhteisössä. Tampere University Press: Tampereen yliopistonpaino Oy- Juvenes Print. Pdf-tiedosto. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/101778/Joronen_Koski_Tunne_ja_sosiaalisten_taitojen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Juurikainen, O. 2018. Saatan oppia hitaasti- Vinkkejä toiminta-alueittain opiskelevien lasten ja nuorten opetukseen. Saksa: Sanoima

Juusola, M. 2017. Vahvaksi rakastetut. Uudistettu painos. Helsinki: Otava.

Kalliala, M. 2008. Kato mua!. Helsinki: Yliopistopaino.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kaulio, P. & Svennevig, H. 2008. Sisaruus. Hämeenlinna: Karisto Oy Kirjapaino.

Kauppila, R. 2005. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Jyväskylä: PS-kustannus.

Keltikangas-Järvinen, L. 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki: WSOY.

Kyrönlampi-Kylmänen, T. 2010. Lapsen hyvä arki. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2017. 2–3-vuotiaan sosiaalinen kehitys. Luettu: 5.4.2021. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/2-3-v/2-3-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2017. 3–4-vuotiaan sosiaalinen kehitys. Luettu: 5.4.2021. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/3-4-v/3-4-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2018. 5–6-vuotiaan sosiaalinen kehitys. Luettu: 6.4.2021. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/5-6-v/5-6-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2021. Vauvan sosiaalinen kehitys. Luettu: 29.3.2021. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/0-1-v/vauvan-sosiaalinen-kehitys/>

Neitola, M. 2013. Vertaissuhteiden merkitys ja muotoutuminen kasvuyhteisössä. Teoksessa: Marjanen, P. Marttila, M. & Varsa, M. (toim.) Pienten piirissä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Nurmi, J-E., Ahonen, N., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014. 5., uudistettu painos. Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Parker, J. & Stimpson, J. 2002. Sibling rivalry, sibling love: What every brother and sister needs their parents to know. By: Hodder and Stoughton.

Poikkeus, A-M., Aro, T., Adenius-Jokivuori, M. Teoksessa: Siikonen, T., Aro, T., Ahonen, T. & Ketonen, R. (toim.) 2014. 4., uudistettu painos. Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Raina, L. & Haapaniemi, R. 2005. Yksilöt yhdessä. Kasvatus ja persoonan laatu. Tallinna: Arator Oy.

Sandberg, E. 2021. Pedagoginen tuki. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Schönbeck, E. 2008. Vanhin, nuorin vai katraan keskeltä- Miten paikka sisarus-sarjassa vaikuttaa elämääsi. Helsinki: Kirjapaja.

Sinkkonen, J. 2018. Kiintymyssuhteet elämänkaareissa. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Talentia. n.d. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva. Luettu: 25.10.2021. <https://www.talentia.fi/talentia/talentian-tavoitteet/talentia-vaikuttaa-varhaiskasvatuksessa/varhaiskasvatuksen-sosionomin-tehtavakuva/>

Tampereen kaupunki. n.d. Alueesi päiväkodit. Luettu: 8.8.2021. <https://www.tampere.fi/varhaiskasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus/paivakodit/alueesi-paivakodit.html>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Varhaiskasvatuslaki. 13.7.2018/540.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2018. Opetushallitus. Määräykset ja ohjeet 2018:3a. Pdf-tiedosto. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

LIITTEET

Liite 1. Yhteydenottokirje työntekijöille

Hyvät varhaiskasvatuksen opettajat

Olen kolmannen vuoden sosionomiopiskelija Tampereen ammattikorkeakoulusta ja suoritan varhaiskasvatuksen opettajan pätevyyttä. Opinnäytetyöni tutkii työntekijöiden näkemyksistä, kuinka sisarusryhmä voi tukea sosiaalisten taitojen kehittymistä. Haluaisinkin kysyä, kiinnostaisiko sinua vastata muutamaan kysymykseen aiheeseen liittyen? 😊

Vastaan mielelläni tutkimusta ja haastattelua koskeviin kysymyksiin!

Ystävällisin terveisin

Sanna Mäkinen

Liite 2. Haastattelurunko

Sisarusr ryhmä lapsen sosiaalisten taitojen kehittymisen tukena

1. Mitä huomiota olet tehnyt sisarusr ryhmästä lapsen sosiaalisten taitojen kehittymisen kannalta?
2. Kuinka lapsen sosiaalisten taitojen kehittymistä tuetaan sisarusr ryhmän arjessa?

Sisarusr ryhmä työntekijän silmin

1. Mitä hyviä ja huonoja puolia koet sisarusr ryhmässä työntekijänä?
2. Mitä haasteita olet työssäsi kokenut?
3. Mitkä ovat mielestäsi sisarusr ryhmän suurimmat voimavarat?

Sisarukset ja sisaruksettomat

1. Miten vanhempi sisarus hyötyy nuoremman läsnäolosta?
2. Miten nuorempi sisarus hyötyy vanhemman sisaruksen läsnäolosta?
3. Miten sisarukseton lapsi hyötyy sisarusr ryhmästä?

Kehittäminen

1. Mitä tekijöitä mielestäsi pitäisi kehittää sisarusr ryhmän toiminnassa?